

2025 -10- 23

Warszawa, dn. 23.10.2025 r.

RPW/155462/2025 P
Data: 2025-10-23
ID: 00890216911053

Szanowna Pani
Jolanta Sobierańska-Grenda
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Przedmiot petycji – zapewnienie równego i pełnego dostępu do opieki psychiatryczno-psychologicznej poprzez opracowanie i wdrożenie standardów dla osób Głuchych w Polsce.

PETYCJA

Szanowna Pani Minister,

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach, zwracamy się w interesie publicznym z petycją o zapewnienie równego i pełnego dostępu do opieki psychiatryczno-psychologicznej poprzez opracowanie i wdrożenie standardów dla osób Głuchych w Polsce.

[REDAKTED] zwraca się do Pani Minister z niniejszą petycją w sprawie pilnego podjęcia działań mających na celu zapewnienie osobom Głuchym równego i pełnego dostępu do opieki psychiatryczno-psychologicznej.

Jako organizacja działająca na rzecz społeczności Głuchych, z głębokim zaniepokojeniem obserwujemy systemowe zaniedbania i liczne bariery, które skutecznie uniemożliwiają naszym obywatelom korzystanie z należnych im praw do ochrony zdrowia psychicznego.

W imieniu tysięcy osób Głuchych, które codziennie doświadczają wykluczenia, błędnych diagnoz i braku dostosowanych usług, wnosimy o niezwłoczne opracowanie i wdrożenie kompleksowych, spójnych i ogólnokrajowych standardów opieki psychiatryczno-psychologicznej.

Poniżej przedstawiamy szczegółową diagnozę problemu oraz propozycje rozwiązań, które są niezbędne dla zapewnienia godności i zdrowia psychicznego osób Głuchych.

Uzasadnienie

I. Diagnoza problemu

Aktualny system opieki psychiatryczno-psychologicznej w Polsce w rażący sposób zaniedbuje potrzeby osób Głuchych, prowadząc do ich wykluczenia i pogłębiania cierpienia psychicznego. Brak systemowych rozwiązań i odpowiedniego przygotowania personelu medycznego powoduje, że Głusi pacjenci nie mają dostępu do podstawowych usług zdrowotnych w zakresie zdrowia psychicznego.

1. Niedostępność i brak standardów:

Brak monitorowania stanu zdrowia psychicznego osób Głuchych oraz standardów opieki medycznej nad chorymi psychicznie Głuchymi, co uniemożliwia rzetelną diagnozę i skuteczne leczenie.

Brak wymiany doświadczeń w zakresie diagnozy i leczenia oraz poruszania problematyki zdrowia psychicznego Głuchych w badaniach naukowych.

Brak przestrzeni publicznej do dyskusji na temat profilaktyki, prewencji i terapii zdrowia psychicznego osób Głuchych.

2. Brak kompetencji personelu:

Specjaliści nie są szkoleni w zakresie pracy z osobami z wadami słuchu, a psychologom brakuje materiałów adaptujących programy profilaktyki i psychoedukacji do potrzeb Głuchych.

Lekarze nie uczestniczą w wykładach na temat funkcjonowania psychicznego osób Głuchych.

Niemal całkowity brak psychoterapeutów posługujących się polskim językiem migowym (PJM).

3. Brak dostosowania placówek:

W Polsce nie istnieje ani jeden szpital psychiatryczny, ani placówka zajmująca się problemami zdrowia psychicznego, dostosowana do potrzeb osób Głuchych.

Brak jednostek przeszkolonych i przygotowanych do opieki nad Głuchym pacjentem w kryzysie psychicznym.

4. Błędy w diagnozie i terapii:

Stosowanie standardowych procedur, np. pasów bezpieczeństwa, które dla Głuchych pacjentów są barierą komunikacyjną, co prowadzi do błędnej interpretacji zachowań jako agresywnych.

Podawanie silnych leków psychotropowych, które utrudniają komunikację (PJM, czytanie z ust).

Agramatyczność w piśmie w języku polskim jest błędnie diagnozowana jako skutek zaburzeń neurologicznych lub niepełnosprawności intelektualnej. Zachowania kulturowe Głuchych bywają mylnie interpretowane jako objawy kliniczne.

5. Wykluczenie terapeutyczne:

Bariera komunikacyjna wyklucza Głuchych pacjentów z oddziaływań terapeutycznych, spotkań społeczności oraz z dostępu do informacji o podawanych im lekach i celach leczenia.

Głusi pacjenci doświadczają podwójnej traumy: choroby i wykluczenia społecznego na oddziale.

6. Bariery prawne i komunikacyjne:

Brak możliwości skutecznego zwrócenia się do Rzecznika Praw Pacjenta z powodu bariery komunikacyjnej.

Brak dostępu do środowiskowego wsparcia dla Głuchych chorych psychicznie.

Dodatkowo, utrudniony dostęp do systemu pomocy prawnej i psychologicznej, który nie jest dostosowany do potrzeb osób Głuchych.

II. Propozycja rozwiązania problemu (kompleksowo i systemowo)

W celu usunięcia wyżej wymienionych braków, postulujemy następujące działania:

1. Opracowanie i wdrożenie standardów:

- Ministerstwo Zdrowia, we współpracy z Narodowym Funduszem Zdrowia i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób Głuchych, powinno opracować i wdrożyć ogólnopolskie standardy opieki psychiatryczno-psychologicznej dla osób Głuchych.
- Należy wprowadzić monitorowanie jakości usług świadczonych na rzecz osób Głuchych oraz stworzyć program monitorowania stanu zdrowia psychicznego tej grupy.

2. Zmiany w prawie:

Zmiana ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz innych ustaw (np. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych), wprowadzająca obowiązek zapewnienia

dostępu do tłumaczy PJM dla osób Głuchych w placówkach psychiatrycznych i psychologicznych. Pacjent powinien mieć możliwość wyboru tłumacza, a w przypadku jego braku, skorzystania z wideotłumacza online.

Wprowadzenie wymogu zatrudniania lub zapewnienia dostępu do przeszkolonego personelu medycznego (lekarzy, psychologów, pielęgniarek) z kompetencjami w PJM oraz znajomością specyfiki kultury Głuchych.

3. Edukacja i szkolenia:

- Wprowadzenie do programów kształcenia specjalistów (lekarzy, psychologów, psychoterapeutów) obowiązkowych modułów dotyczących problematyki zdrowia psychicznego osób Głuchych.
- Opracowanie i udostępnienie materiałów szkoleniowych i psychoedukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób Głuchych.
- Ufundowanie przez Ministerstwo Zdrowia przekładu podstawowej literatury fachowej z dziedziny psychiatrii i psychologii na PJM.

4. Finansowanie i wdrożenie:

Źródła finansowania: Zmiany powinny być finansowane ze środków budżetu państwa, w ramach budżetu Narodowego Funduszu Zdrowia przeznaczonego na opiekę zdrowotną oraz ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Wdrożenie: Należy stworzyć sieć referencyjnych placówek, które będą specjalizować się w opiece nad Głuchymi pacjentami, działając w oparciu o ustalone standardy.

III. Ocena skutków regulacji

1. Wpływ na pacjentów:

- **Pozytywny:** Zapewnienie dostępu do pełnowartościowej opieki psychiatryczno-psychologicznej, co przyczyni się do poprawy stanu zdrowia psychicznego osób Głuchych. Ograniczenie traumy wykluczenia i błędnych diagnoz, co zwiększy zaufanie do systemu opieki zdrowotnej.
- **Długoterminowy:** Poprawa jakości życia, zmniejszenie stygmatyzacji oraz zwiększenie integracji społecznej osób Głuchych z zaburzeniami psychicznymi.

2. Wpływ na system opieki zdrowotnej:

Pozytywny: Zwiększenie efektywności diagnozowania i leczenia, a także ograniczenie kosztów związanych z długotrwałymi, nieskutecznymi terapiami. Lepsze wykorzystanie zasobów szpitali i klinik.

Wyzwania: Konieczność alokacji dodatkowych środków na szkolenia, zatrudnianie tłumaczy i dostosowanie placówek. Jednakże, koszty te są inwestycją w zdrowie publiczne, która zwróci się w postaci lepszego stanu zdrowia i aktywizacji zawodowej osób Głuchych.

3. Wpływ na prawo i politykę społeczną:

- **Pozytywny:** Zmiany wzmocnią pozycję osób Głuchych, uwzględniając ich odrębny język i kulturę. Będą one stanowić potwierdzenie respektowania ich praw, zgodnie z Konwencją o prawach osób z niepełnosprawnościami, co umocni wizerunek Polski na arenie międzynarodowej jako kraju szanującego różnorodność i prawa swoich obywateli.

Podsumowanie

_____ w swojej petycji zwraca uwagę na systemowe zaniedbania i liczne bariery, które uniemożliwiają osobom Głuchym równy i pełny dostęp do usług zdrowia psychicznego. Wskazuje, że sytuacja ta prowadzi do wykluczenia, błędnych diagnoz i pogłębiania się cierpienia psychicznego w tej społeczności.

Działania zaproponowane w petycji są zgodne z duchem Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami (KPN).

Kluczowe problemy przedstawione w petycji:

- **Niedostępność usług:** Brak ogólnokrajowych standardów opieki, monitorowania stanu zdrowia psychicznego oraz przestrzeni do dyskusji na temat specyficznych potrzeb Głuchych pacjentów.
- **Brak kompetencji personelu:** Personel medyczny, w tym psychologowie i psychiatry, nie jest szkolony w zakresie pracy z osobami Głuchymi, a liczba psychoterapeutów posługujących się polskim językiem migowym (PJM) jest znikoma.
- **Brak dostosowania placówek:** W Polsce brakuje szpitali psychiatrycznych i innych placówek dostosowanych do potrzeb osób Głuchych, co prowadzi do wykluczenia w kryzysie psychicznym.
- **Błędy w diagnozie i terapii:** Brak znajomości kultury Głuchych i języka migowego prowadzi do błędnych interpretacji zachowań, niewłaściwych diagnoz (np. mylenie agramatyczności w piśmie z upośledzeniem intelektualnym) i stosowania niewłaściwych metod leczenia, takich jak podawanie leków utrudniających komunikację.
- **Wykluczenie terapeutyczne:** Bariery komunikacyjne wykluczają pacjentów Głuchych z terapii, spotkań społeczności i dostępu do informacji, prowadząc do podwójnej traumy: choroby i izolacji.
- **Bariery prawne:** Brak możliwości skutecznego kontaktu z Rzecznikiem Praw Pacjenta oraz brak wyspecjalizowanych organizacji wspierających Głuchych pacjentów z chorobami psychicznymi.

Proponowane rozwiązania w petycji:

- **Standardy i monitoring:** Wprowadzenie ogólnopolskich standardów opieki oraz monitorowanie ich jakości i stanu zdrowia psychicznego Głuchych.
- **Zmiany prawne:** Nowelizacja ustaw (np. o ochronie zdrowia psychicznego i świadczeniach opieki zdrowotnej) w celu zapewnienia dostępu do tłumaczy PJM, w tym wideo-tłumaczy online.
- **Edukacja i szkolenia:** Obowiązkowe moduły dotyczące problematyki Głuchych w programach kształcenia specjalistów oraz tłumaczenie literatury fachowej na PJM.
- **Finansowanie i wdrożenie:** Zapewnienie finansowania ze środków publicznych i stworzenie sieci referencyjnych placówek.

Oczekiwane skutki:

Wdrożenie proponowanych zmian ma przyczynić się do poprawy jakości życia i zdrowia psychicznego osób Głuchych. Zwiększenie efektywności diagnozy i leczenia pozwoli na lepsze wykorzystanie zasobów systemu opieki zdrowotnej.

Ponadto, zmiany te wzmocnią pozycję osób Głuchych jako społeczności z własną tożsamością i językiem, a także podkreślą przestrzeganie ich praw, zgodnie z Konwencją o prawach osób z niepełnosprawnościami.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projektodawca oświadcza, iż przyjęcie proponowanych zmian nie spowoduje stanu niezgodności prawa krajowego z prawem wspólnotowym.

Wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję.

Uprzejmie prosimy o pozytywne rozpatrzenie niniejszej petycji.

